

SPIS TREŚCI

Solidarność – – imię polskiej wolności

Andrzej Grajewski – Solidarny. Jan Paweł II wobec Solidarności
w latach 1980–1981 5

Dla papieża Jana Pawła II powstanie NSZZ „Solidarność” było nie tylko czynnikiem zmieniającym sytuację w Polsce i całym bloku wschodnim, lecz także inspiracją do refleksji o roli związków zawodowych we współczesnym świecie i o relacjach między kapitałem a pracą.

Ks. Jarosław Wąsowicz – Papież solidarności 18

Wraz z wyborem na Stolicę Apostolską Polaka na oczach wszystkich zaczął się zmieniać świat. Już pierwsza wizyta Jana Pawła II w Ojczyźnie w czerwcu 1979 r. stała się wydarzeniem, w którego trakcie papież niejako zaprezentował program całego swojego pontyfikatu. Niezmiernie ważną okazała się też trzecia papieska pielgrzymka do Polski w roku 1987.

Mirosław Szumiło – Zatrzymać polską zarazę! Czechosłowacja wobec
solidarnościowej rewolucji 38

Filip Gańczak – Zmiażdżyć „kontrrewolucję”.

NRD wobec Solidarności 46

Powstanie NSZZ „Solidarność” wywołało we wschodnim Berlinie obawy przed efektem domina. Przywódca NRD Erich Honecker parł do siłowego zdużenia niezależnego ruchu związkowego w PRL.

Rafał Łatka – Kościół katolicki a Solidarność (1980–1981) . . 54

Daniel Szlachta – Ksiądz Bernard Czernecki – kapelan Solidarności w Jastrzębiu i duszpasterz ludzi pracy 64

Komentarze historyczne

Michał Chlipała – Świat zatrzymany w kadrze, czyli kilka słów o Policji Państwowej 76

Paweł Naleźniak – Wzgórza Wuleckie spłynęły krwią 92

Śmierć lwowskich profesorów zamordowanych przez Niemców osiemdziesiąt lat temu, między 4 a 26 lipca 1941 r., była jednym z najboleśniejszych ciosów zadanych polskiej nauce w czasie II wojny światowej. Niestety, nieodosobnionym.

Sławomir Kalbarczyk – Układ Sikorski–Majski. Sowiecka „amnestia” dla obywateli polskich z sierpnia 1941 roku	104
--	-----

Krzysztof Dorosz SJ – Ksiądz Władysław Gurgacz SJ (1914–1949). Duchowa droga Kapelana Niezłomnych	114
---	-----

Tomasz A. Żak – Ballada o polskiej zagładzie	122
--	-----

Justyna Błażejowska – To było oczywiste zabójstwo – i to z premedytacją. Mecenas Jan Olszewski o śmierci Stanisława Pyjasa	128
--	-----

Jan Olszewski, jeden z najdłużej działających i najbardziej zaangażowanych obrońców politycznych w okresie PRL, dysponował wiedzą na temat mechanizmów funkcjonowania aparatu partyjnego i bezpieczeństwa. Z tego powodu jego stanowisko w sprawie śmierci Stanisława Pyjasa wydaje się godne najwyższej uwagi.

Bogusław Wójcik – TKKS – pomocnik PZPR	134
--	-----

Podczas zjazdu delegatów Stowarzyszenia Ateistów i Wolnomyślicieli oraz Towarzystwa Szkoły Świeckiej, który odbył się 28 kwietnia 1969 r., podjęto decyzję o zjednoczeniu i powołaniu nowej organizacji – Towarzystwa Krzewienia Kultury Świeckiej (TKKS). Miało ono wesprzeć komunistyczne władze w walce z Kościołem.

Bogdan Musiał – Walizka Mengelego	146
---	-----

Kozmar Holocaustu jest wciąż polem do nadużyć dla szarlatanów. Na światło dzienne wypływają podrobione źródła, dlatego nakazem badacza jest krytycyzm. Dowiodła tego sprawa wspomnień żydowskiego lekarza przymusowego współpracownika Josefa Mengelego – zgodnie z którymi Watykan miał być zamieszany w powojenną ucieczkę lekarza SS służącego w Auschwitz.

Mariusz Solecki – *Żołnierze Wyklęci*
w filmach i serialach lat 1947–2017 . . . 162

Komuniści w rozprawie z podziemiem niepodległościowym użyli wszystkich możliwych środków – również obrazu filmowego. Także w wolnej Polsce powstawały filmy zniekształcające prawdę o Żołnierzach Wyklętych. Tych bez przekłamań wyprodukowano dotąd zaledwie kilka.

Sylwetki

Piotr Różański – Dwanaście lat
z życiorysu. Wacław Marek Szymański
(1936–2021) 177

Pisarze Niepodległości

Marek Klecel – Śmierć poetki. Krystyna
Krahelska (1914–1944) 187

Zginęła w pierwszej dobie Powstania Warszawskiego. Za nią poszli wkrótce inni młodzi poeci. Kilka lub kilkanaście dni później zmarli Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Gajcy, Zdzisław Stroiński, a po nich, już we wrześniu, Józef Szczepański, autor proroczego wiersza *Czerwona zaraza*.

Książki

Andrzej Grajewski – *Dziedzictwo wielkiego pontyfikatu* 195

Kolegium:

dr hab. Adam Dziuba,
dr Wojciech Frazik, Adam Hlebowicz,
dr Kazimierz Krajewski,
dr hab. Mariusz Krzysztofiński,
dr hab. Sebastian Ligarski,
dr Agnieszka Łuczak,
dr Marcin Majewski,
dr hab. Filip Musiał,
dr Wojciech Muszyński, Jan M. Ruman,
dr hab. Krzysztof Sychowicz

Redaguje zespół:

Wojciech Butkiewicz – sekretarz redakcji
(tel. 22 5818813, wojciech.butkiewicz@ipn.gov.pl),
dr Filip Gańczak (filip.ganczak@ipn.gov.pl),

Jakub Gołębiowski

(jakub.golebiowski@ipn.gov.pl),
Romuald Niedziółko – zastępca redaktora naczelnego
(romuald.niedziolko@ipn.gov.pl),

Jan M. Ruman – redaktor naczelny

(jan.ruman@ipn.gov.pl),

Andrzej Sujka (andrzej.sujka@ipn.gov.pl),

Ewa Tylus (ewa.tylus@ipn.gov.pl),

Anna Zechenter (anna.zechenter@ipn.gov.pl),

Piotr Życieński – fotoreporter

Sekretariat: Maria Wiśniewska

(tel. 22 5818819, maria.wisniewska@ipn.gov.pl)

Projekt graficzny: Sylwia Szafrńska

Projekt okładki i tamania:

Katarzyna Dziedzic-Boboli

Korekta: Beata Stadryniak-Saracyn

Adres do korespondencji:

ul. Kurtyki 1, 02-676 Warszawa

Druk:

LEGRA Sp. z o.o. ul. Albatrosów 10c,
30-716 Kraków

Na okładce:

Jan Paweł II w czasie Mszy św.
na gdańskiej Zaspie, 12 czerwca 1987 r. Fot. AIPN

